

MIG21: Migracija v humanizem

PETJA JANŽEKovič

“Strah blodi po Evropi - strah multikulturalizma. Vse sile stare Evrope so se združile za sveto gonjo proti temu strahu - papež in Evropski parlament, Merklova in Hollande, francoski radikalizem in nemški idealizem.”

(parafraziran Uvod v Komunistični manifest)

“Bull-shit.”

John Rambo

Naj mi oprostita Marx in Engels, a dokaz prve parafraze je Heglova izjava, da se zgodovina ponavlja. Obče mnenje sicer omenjeno izjavo pripisuje Marxu, a v resnici jo je Marx le sintetiziral. Ni kriv Marx, ki je to prav dobro vedel, da se historično vrača kot večno enako: zgodovina se namreč reciklira. Prvič kot tragedija in drugič kot farsa. Ki jo arbitrarno uteleša gospod Rambo.

Reciklaža tistega, kar je evropski razumski duh sprožil davnega leta 1095 s prvim križarskim pohodom in ki se je nato v srednjem veku kot puščica zarezalo v pljuča Evrope, se v 21. stoletju vrača kot direktna klofuta aroganci generacije evropskih sanjačev. Kapitalistični neoliberalni odgovor ne zadošča več. Multikulturalna sodobnost potrebuje nekaj, čemur bomo lahko rekli skupna pot. Dantejevo neprostovoljno migracijo odrešitve skozi tri absolutne svetove pravzaprav.

Migracija potrebuje osvoboditev. Ne vrag, le sosed bo mejak. Ste se kdaj vprašali, če verjamete svoji himni?

Risk change je projekt, ki obljublja več od tistega, česar je v resnici zmožen.

Objekta, ki ga nagovarja Risk Change, namreč v resnici ni. Tveganje spremembe se ne more zares zgoditi, če nismo sposobni spremeniti tveganja. Če nismo zmožni od-

strtja paradigme vsakdanjosti na docela subjektivni način, na način individualne sublimacije, ki zajema dogodke sveta v enotnost spomina, ki ga je sposobna obravnavati razumsko, nas objektivnost pričaka z neprijetno brco v želodec. To projektne aktivnosti transformira v nekaj, čemur smo še najbliže s heideggerjevsko subjektivacijo subjekta - gre za spolzek teren paradoksalnega vprašanja obstoja biti kot tu-biti, torej preproste svetosti bivanja, kakor bi rekel Hribar. To je pravzaprav tipično, še posebej, ko govorimo o interdisciplinarnih paradigmah, ki skušajo teme sveta ne le razpirati, temveč nagovarjati in direktno spreminjati diskurz gospodarja, kakršnega pozna Lacan.

Smo človeški zato, ker smo politični, ali smo politični zato, ker smo človeški? Jajce ali kura?

Rekonvalescenca misli o svobodi nas v 21. stoletju nujno vodi do razmisleka o tistem, kar je do včeraj nepojmljivo novega v svet vnesla moderna tehnologija. S pomočjo tehnike smo uspešno zbrisali mejo med nujnim in uporabnim, povezali nezdružljive komponente realnega izkustva z virtualnim simulakrom, ki mu pravimo svetovni splet, ter dokapitalizirali vrednost človeškega življenja z odvisniškimi binge-watching vsebinami digitalnih vsebin, dogodkov in življenj.

Človek-riba v akvariju, bi rekel ruski umetniški megazvezdnik Oleg Kulik. Počutim se odlično, dokler recipročno ne dojamem, da sem človek. In da v akvariju nimam kaj iskati. Takrat nas vse, ne le Kulika, pred modrostjo norosti reši le viteški moto: adopt - adapt and - improve.

Tvegajmo torej spremembo. In to v 21. stoletju, še več - sredi Maribora. Med domačimi ljudmi, pravzaprav. Ne le, da je svetovni Zeitgeist

zrel za to, da ga dokončno použijemo, četudi neužitnega in z grenkobo priokusa občega poluspeha; epoha od nas zahteva, da (znova) prevzamemo odgovornost ter aktiviramo ne razum, kakor nas napačno učijo na raznih ministrstvih, temveč - končno in zaprmej - čisto človeška prvoosebna čustva, vizualno intuicijo ter empatijo. K vragu - ne Zuckerbergovi metakiborgi brez potence, postanimo spet samo socialna bitja.

Pogled skozi okno v svet ima danes negativno konotacijo. Pomeni namreč prostoočesno, dolgočasno zrenje, vezano na horizont, distanco in dimenzije, ki jih uspe zajeti v realnem času. Za razliko od sodobnega pogleda, ki si je z guglanjem osmislil ne le vsebino, temveč tudi formo in se prepustil lenobnemu uživanju postproduksijskega raziskovanja satirične bizarnosti, ki mu pravimo Evropa državljanov.

Kdo pravzaprav tu vihti metlo? Komu so namenjeni recimo umetniški dogodki, če ne natanko tistemu, ki težko zapušča udobje nočne halje in scufanega fotelja? Pardon, predsodkarstvo: a vendarle in zgolj kot vaba - koliko možnosti za odpravo radarskega merilnega sistema imam, če med plačevanjem računov lajkam FB-profil organizatorjev protesta? Zamislimo si, da bi Gandhi ostal doma. Ali da bi Mati Tereza zašla v laične vode.

It just doesn't work.

Tudi zato je MIG21 strateško pozicioniran v našem mestu. Tu, kjer se spremembe v resnici dogajajo. Oprimljive. S kratkim rokom trajanja, a to je itak inhibitor modernega sveta. Sprememba sesedajoče se hobo-hrbtenice se zgodi zgolj zato, da razkrije vso hipokrizijo obstoječih struktur: one tu niso zato, da bi pomagale državljanom, temveč so tu zato, da bi pomagale državi. Sebični gen. Kar vnaša bistveno razliko.

Sam svoj mojster, nam svetuje mati Država, a z njenimi navodili. Dobra Ikea praksa. Dvodimenzionalna tlorisna navodila za sestavljanje državljanov, ki nas bodo, podobno kakor GPS in prepametni telefon, poneumila do mere, v kateri nam bo virtualnost prijaznejša od realnosti. Kako neskončno daleč smo prišli od Gnusa: če je takrat človek končno namesto v naravo začel bežati v mesto, nazaj v zavetje polisa, kjer se je počutil svobodnega med enakimi, vsem nasprotjem in omejitvam navkljub, smo danes sredi Inverso Mundus - obratnega ali zaobrjnega sveta, v katerem beg posameznika zamenja beg držav, beg nacij, beg milijonov domovin, iz domačega v - pozor! - tuja mesta.

Navzven obrnjena leva rokavica - to je MIG21. Mednarodna razstava širokih dimenzij, ki povezuje umetniške vizije ter humanistične diskurze z različnimi mediji, od vizualnih, zvočnih, performerskih ter intermedijskih, kar je novost, ne le v Sloveniji. Na ogled bodo slikarska, kiparska, fotografska, video dela, likovne in intermedijske instalacije, kritična teorija, raziskovalna umetnost, bio-art in ekperimentalne interakcije v novomedijskem polju.

Tema razstave so migracije, konceptualni in vsebinski razmislek o prihodnosti evropskih premikov ter nanje vezane transverzivne vsebine, katerih namen je razpiranje vsebinskega in formalnega polja sodobnih migracijskih procesov. V poplavi različnih -izmov smo docela zanemarili tistega, ki nas v resnici edini civilizacijsko vleče naprej. Humanizem kot politični program, nadomestek in zamenjava kapitalizma, ni nikdar v zgodovini zares dobil priložnosti. Res je, da smo humanistično noto uspešno ocelofanili v različne, tudi moderne oblike umetnosti, in da jo pod krinko ohranjanja človečnosti tam zaenkrat še tudi čvrsto držimo. A

uzurpacija prostora-časa se, vsaj s stališča umetniške vrednosti, še ni konceptualizirala. Potrebuje iniciacijo spremembe. Štajerski kick-off.

MIG21 transparentno, včasih tudi provokativno ponuja izbor paradigme, ki se na omenjenem področju dogajajo zadnjih 30 let, s posebnim poudarkom na vsebinskih in interdisciplinarnih povezavah med vizualnim ter reflektivno-tehnološko-inovativnim.

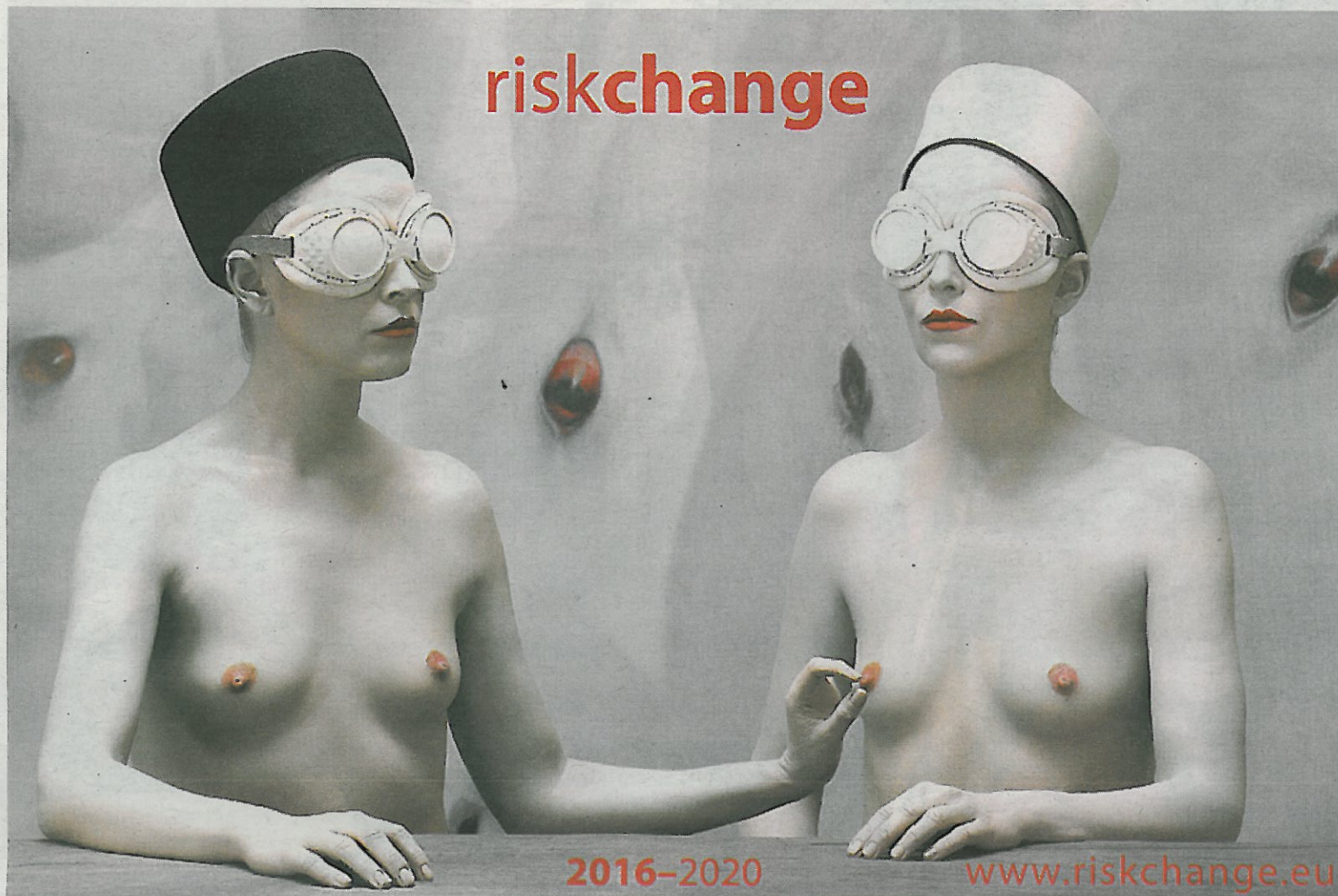
Ironija situacije ostaja v tem, da je umetnost docela nesposobna, in to je v preteklosti že dovoljkrat uspešno dokazala, vplivati na politične programe. Itak: umetnost ni sposobna niti prodora v javne medije, ker je zacementirana v misli, da je njena bodočnost odvisna od aktualne politične volje. Da je torej prihodnost umetnosti zmeraj vezana na neke politične spremembe, do katerih ima raznovrsten, da ne rečemo dovoljšen, a žal preveč statičen odnos.

Umetnost še razgalja, poguma ji načeloma še ni zmanjkalo, a sprememba na občem nivoju se more zgoditi le, če politično voljo presenetimo. Če ji torej direktno in na licu mesta povemo, da s svojim pragmatizmom ni zaželen, da je zanemarljiva polis kot temelj svojega obstoja in da je zavoljo tega nelegitimna, da se opredeljuje do vprašanj, ki se tičejo homo humanusa. Publika potrebuje umetnost. Homo je odgovor. Humanus je nirvana.

Ne tvegajmo spremembe, to je vendarle preveč radikalno.

Zato spremenimo tveganje. Migrirajmo v humanizem. •

* mednarodna razstava MIG21: Migracijsko interdisciplinarno gibanje 21, KIBLA PORTAL, Valvazorjeva 40, Maribor, z otvoritvijo 7. 10. 2016 ob 19. uri.

Migracija potrebuje osvoboditev. Ne vrag, le sosed bo mejak. Ste se kdaj vprašali, če verjamete svoji himni?